

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Stand van zaken aanpak ondermijning door de provincie Utrecht	TELEFOONNUMMER	+31652769720
DATUM	05-04-2022	E-MAILADRES	jelmer.lok@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	82454D6E	DOMEIN/OPGAVE	KCK
VAN	Jelmer Lok	TEAM	TKA
NUMMER PS	PS2022BEM12	PORTEFEUILLEHOUDER	CvdK
COMMISSIE	BEM		
BIJLAGE	Actie-agenda Weerbare Overheid		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Deze brief bevat een update over de rol van de provincie Utrecht bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit gedurende 2021. Ook wordt vooruitgeblikt naar de plannen voor 2022, zoals omschreven in de bijgevoegde Actie-agenda Weerbare Overheid. Er wordt gewerkt aan een nieuwe netwerkbijeenkomst voor financiële dienstverleners in het vastgoed, het ondersteuningsprogramma voor kleine gemeenten wordt verder uitgerold en de bewustwording ten aanzien van ondermijning in de organisatie zal verder worden uitgebreid.

Inleiding

Deze brief volgt op een toezegging aan uw Staten om u periodiek (jaarlijks) te informeren over de aanpak van ondermijnende criminaliteit (ondermijning) door de provincie Utrecht. De provincie heeft een aanjagende, verbindende en ondersteunende rol. Deze rol wordt ingevuld door (1) bewustwording over ondermijnende criminaliteit te bevorderen, (2) een netwerkspeler te zijn en (3) de weerbaarheid van de eigen organisatie te vergroten. In deze brief wordt hier puntsgewijs op ingegaan.

Ondermijning – de vervaging tussen onder- en bovenwereld – blijft onverminderd een groot probleem. Nederland en in het bijzonder Midden-Nederland vormen helaas een belangrijke draaischijf in de grensoverschrijdende drugshandel. Deze criminaliteit genereert een breed scala aan problemen: van drugsdumpingen, drugslabs en -kwekerijen enerzijds tot bedreigingen van politieke ambtsdragers en misbruik van subsidies en vergunningen anderzijds. De aanpak van ondermijnende criminaliteit verdient dan ook voortdurende aandacht, niet alleen door politie en justitie, maar ook door gemeenten, het Rijk en de provincies.

Bewustwording vergroten

Door kennis van ondermijnende criminaliteit te verbreden kan ondermijning eerder worden herkend en worden signalen sneller en daadkrachtiger opgepakt.

Bijeenkomst griffiers over integriteit en ondermijning

Het is goed alert te zijn op het risico op criminele infiltratie via de kieslijsten van politieke partijen. Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022 hebben wij in april een digitale bijeenkomst georganiseerd voor de Utrechtse griffiers over integriteit en ondermijning. In deze bijeenkomst kwamen dilemma's aan de orde over interventiemogelijkheden en over het samenstellen van kieslijsten in relatie tot de bovengenoemde thema's. Tot slot werden verschillende checklists aangereikt om deze dilemma's het hoofd te bieden.

Campagne Meld Misdaad Anoniem

In het kader van de Week van de Veiligheid heeft de provincie, samen met het RIEC Midden-Nederland en verschillende Utrechtse gemeenten, publiciteitscampagnes opgezet rondom Meld Misdaad Anoniem. De campagnes zijn erop gericht om de meldingsbereidheid onder burgers te vergroten. Onderzoek heeft namelijk uitgewezen dat burgermeldingen van groot belang zijn bij het tijdig signaleren en tegengaan van ondermijnende criminaliteit.

Netwerkspeler

Door de samenwerking tussen netwerkpartners te vergroten kan effectiever worden opgetreden tegen ondermijning.

Brief aan het kabinet

Als Rijksorgaan bevordert de commissaris van de Koning de integrale aanpak in de regio tussen vele overheids- en netwerkpartners door de onderlinge samenwerking te versterken. Om de strijd tegen ondermijnende criminaliteit effectief voort te kunnen blijven zetten is het van belang dat er op rijksniveau voldoende middelen vrijgemaakt worden. In mei 2021 heeft de commissaris met zijn ambtscollega's in een brief aan informateur Hamer aangedrongen op structurele middelen voor blijvende inzet op de aanpak van ondermijnende criminaliteit door het nieuwe kabinet. Aan deze oproep is gehoor gegeven. Het nieuwe kabinet heeft vanaf 2022 € 434 miljoen aan structurele middelen ter beschikking gesteld, onder andere voor projecten in de regio.

Bijeenkomst 'Weerbaar Midden-Nederland' voor notariaat en burgemeesters

In navolging van de succesvolle startbijeenkomst in 2019 vond op 10 september jl. de vervolgbijeenkomst 'Weerbaar Midden-Nederland' plaats. Deze vervolgbijeenkomst, die wij organiseerden in samenwerking met de provincie Flevoland en de Koninklijke Notariële Beroepsvereniging, stond in het teken van kennismaking en uitwisseling tussen notarissen en de burgemeesters van Midden-Nederland. De hoofdconclusie van de dag: het is goed elkaar te kennen en te verkennen wat notarissen en burgemeesters voor elkaar kunnen betekenen. Inmiddels hebben verschillende gemeenten opvolging gegeven aan de bijeenkomst met een nadere kennismaking tussen burgemeester en notariaat.

Bibob-trainingen

Toepassing van de Wet Bibob is het belangrijkste preventieve bestuursrechtelijke instrument dat de provincie Utrecht inzet tegen ondermijnende criminaliteit. De Wet Bibob is echter nog altijd in beweging. Periodiek wordt er nieuwe wetgeving aangenomen die de toepassingsmogelijkheden van de integriteitsonderzoeken verder verbreden. Om de kennis over de toepassingsmogelijkheden van de Wet Bibob te vergroten en te delen met de Utrechtse gemeenten hebben wij in 2021 in samenwerking met het RIEC Midden-Nederland diverse trainingen georganiseerd. Daarnaast vervullen we een actieve rol in de uitwisseling van expertise over Bibob met gemeenten en provincies. Dit draagt bij aan het voorkomen van het waterbedeffect, namelijk voorkomen dat criminelen hun

criminele activiteiten verplaatsen naar andere gemeenten in de provincie of buurprovincies. In het tegengaan van milieucriminaliteit werkt het Loket Bibob intensief samen met de diverse omgevingsdiensten en politie.

Ondersteuningsproject kleinere gemeenten

Gemeenten zijn een belangrijke partner in de bestuursrechtelijke aanpak van ondermijning. Dit vraagt echter het nodige van de ambtelijke capaciteit van gemeenten. Met name kleinere gemeenten lopen tegen de grenzen deze ambtelijke capaciteit aan. In nauwe samenwerking met het RIEC Midden-Nederland hebben wij een ondersteuningsprogramma opgestart, specifiek bedoeld voor de kleinste gemeenten in Utrecht - Bunnik, Eemnes, Lopik, Montfoort, Oudewater, Renswoude en Woudenberg. De inzet van het project is deze gemeenten te ondersteunen met extra uitvoerende capaciteit, bijvoorbeeld door een uitvoerend projectleider aan te trekken. De verdere uitrol van het project zal dit jaar plaatsvinden.

Aanpak vitale vakantieparken en de Basisadministratie Gebouwen

Dezelfde eigenschappen die vakantieparken geschikte recreatieplekken maken – rust, afgelegen met veel privacy en ruimte – maken ze ook potentieel interessant als toevluchtsoord voor criminaliteit. Als onderdeel van de aanpak vitale vakantieparken, waarover wij u in de zomer van 2021 nader hebben geïnformeerd, wil de provincie Utrecht gemeenten helpen het zicht op de vakantieparken te vergroten. Dat doen we door te bevorderen dat de gemeentelijke basisadministratie Gebouwen (BAG) wordt bijgewerkt ten aanzien van de objecten op vakantieparken. Met het in kaart brengen van deze recreatieobjecten in de BAG wordt het zicht op vakantieparken vergroot en neemt de informatiepositie van gemeenten op het gebied van ondermijning toe. Gemeenten kunnen deze gegevens koppelen aan andere basisadministraties en zo een groter inzicht krijgen in wie zich op de vakantieparken ophouden. Hierdoor kunnen criminelen zich moeilijker verschuilen. De aanpak wordt gestart met een pilot in de gemeente Utrechtse Heuvelrug om ervaringen op te doen en eventuele belemmeringen in kaart te brengen.

Weerbaarheid provinciale organisatie

Een weerbare organisatie is beter in staat te voorkomen dat criminelen misbruik maken van provinciale middelen, diensten of producten. Dat vraagt om bewustwording over ondermijning, maar ook om kennis van de instrumenten die de provincie inzet om ondermijning tegen te gaan (zoals toepassing van de Wet Bibob) en de aanwezigheid van waarborgen in de ambtelijke organisatie. Naar aanleiding van de Weerbaarheidsscan van de ambtelijke organisatie die het RIEC in 2020 heeft opgeleverd hebben wij een aantal aanbevelingen, vertaald in een Plan van Aanpak, uitgevoerd. Zo is er een centraal meldpunt opgericht waar signalen van ondermijning kunnen worden ingebracht en is bij verschillende beleidsteams aan voorlichting gedaan.

Omdat ondermijnende criminaliteit nauw raakt aan thema's als integriteit en (informatie)veiligheid, wordt er met deze beleidsthema's nauw samengewerkt om de weerbaarheid van de organisatie verder te vergroten. Via dit samenwerkingsverband worden nieuwe medewerkers geïnstrueerd over de ambtseed, integriteit en ondermijning. Ook geven wij actief uitvoering aan de geactualiseerde beleidsregels omtrent de Wet Bibob. Hiervoor is nauw contact met de afdelingen subsidies, aanbestedingen, vergunningen en vastgoed. Zo worden er integriteitsonderzoeken naar bijvoorbeeld aanvragers van milieuvergunningen en kopers van vastgoed uitgevoerd. We zien in 2021 een toename van het aantal uitgevoerde onderzoeken, waarmee de provincie wil voorkomen dat er onbewust criminele activiteiten worden gefaciliteerd. De verwachting is dat er in 2022 wederom een groter aantal onderzoeken zal plaatsvinden.

Vervolprocedure / voortgang: actie-agenda weerbare overheid

De middelen en personele capaciteit van de provincie Utrecht zijn beperkt. Om de verantwoordelijkheden en ambities van de provincie Utrecht ten aanzien van de bestrijding van ondermijning richting te geven en de middelen zo effectgericht en doelmatig mogelijk te laten zijn hebben wij een agenda opgesteld waarin de prioriteiten en aanzien van de ondermijningsaanpak worden uitgestippeld. De komende tijd wordt er o.a. gewerkt aan een nieuwe netwerkbijeenkomst voor financiële dienstverleners in het vastgoed, wordt het ondersteuningsprogramma voor kleine gemeenten verder uitgerold en zullen bewustwordingsacties ten aanzien van ondermijning in de organisatie verder worden uitgebreid. Deze actie-agenda is als bijlage toegevoegd.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen